

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001

Тел.: +380 44 278-37-23, факс: +380 44 271-17-83

E-mail: themis@minjust.gov.ua

http://www.minjust.gov.ua

Код ЄДРПОУ 00015622

Національна поліція України

Національна академія внутрішніх справ

Генеральна прокуратура України

Національна академія прокуратури України

№ _____
На № _____

Щодо виконання рішення Європейського суду у
справі «Пантелеєнко проти України»

Вх. №	ВРСУ НАВС
18	3384
07	20 18 р.
ОСН. ДОК.	кількість аркушів: 2
	додаток -

29 червня 2006 року Європейський суд з прав людини (далі – Європейський суд) ухвалив рішення у справі «Пантелеєнко проти України» (заява № 11901/02, набуло статусу остаточного 12 лютого 2007 року).

У вказаному рішенні Європейський суд констатував, серед іншого, порушення статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з тим, що обшук в належному заявникові, Олександрі Сергійовичу Пантелеєнко, офісному приміщенні не було здійснено «згідно із законом» (автентичний переклад тексту рішення доступний за посиланням <https://minjust.gov.ua/m/stattya-8-pravo-na-povagu-do-privatnogo-i-simeynogo-jittya>).

Так, 03 травня 1999 року прокуратура м. Чернігова (далі — прокуратура) порушила кримінальну справу щодо заявника за обвинуваченням у зловживанні службовим становищем і підробленні офіційних документів. Версія обвинувачення полягала в тому, що заявник, діючи як приватний нотаріус, шляхом обману завірив операції, пов'язані з правом власності та нерухомістю, використовуючи недійсні нотаріальні бланки (п.5 рішення).

21 травня 1999 року прокурор м. Чернігова видав ордер на обшук нотаріальної контори заявника. Обшук було проведено того самого дня. Відповідно до протоколу, складеного за результатами обшуку, правоохоронні органи вилучили з контори нотаріальні печатки і документи, деякі бухгалтерські документи та металевий сейф. Останній було відкрито 02 липня 1999 року в приміщенні прокуратури. Відповідними протоколами засвідчено, що в ньому, зокрема, було знайдено особисті речі заявника (п.6 рішення).

У січні 2000 року заявник подав позов до суду проти прокуратури, вимагаючи відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної йому незаконним обшуком його контори (через втрату чи пошкодження особистих речей і вилучення документів, важливих для його професійної діяльності) (п.15 рішення).

28 серпня 2000 року Новозаводський районний суд м. Чернігова (далі – райсуд) задовольнив цей позов. Райсуд постановив «визнати проведення обшуку незаконним». Зокрема, він встановив, що, порушуючи статтю 183 Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК України) і знаючи про місцезнаходження заявника (на той момент він перебував у лікарні), слідчий не вручив йому постанову про обшук. Більше того, всупереч статті 186 КПК України уповноважені органи, замість збирання доказів, які стосуються справи, вилучили всі офіційні документи та окремі особисті речі з офісу заявника. Це фактично позбавило заявника можливості виконувати свої професійні обов'язки до 06 серпня 1999 року, тобто до моменту, коли йому повернули відповідні документи та речі. Райсуд призначив заявнику відшкодування матеріальної шкоди у розмірі 14 140 грн та 1000 грн моральної шкоди (п.16 рішення).

Європейський суд, аналізуючи зазначені обставини справи, підкреслив, що вислів «згідно із законом» у пункті 2 статті 8 Конвенції по суті відсилає до національного законодавства і закріплює обов'язок дотримуватися його матеріальних і процесуальних норм (п.49 рішення).

Європейський суд зазначив, що главою 16 КПК України передбачалося, що обшуки можуть проводитися, «якщо є достатні підстави вважати, що засоби вчинення злочину... та інші речі і документи, що мають відношення до справи, зберігаються у певних приміщеннях». Кримінально-процесуальний кодекс містив гарантії від свавільного втручання з боку органів влади в право на недоторканість житла, включаючи, зокрема, обов'язок заздалегідь вручити постанову про обшук особі, яка займає відповідні приміщення, і заборону вилучення будь-яких документів і речей, які не мають прямого відношення до справи, що розслідується. Проте, органи влади не дотрималися вищезазначених законодавчих гарантій. Отже, слідчі органи, знаючи про місцеперебування заявника, навіть не намагалися вручити йому ордер на обшук. Крім того, замість відбору суттєвих для розслідування доказів вони вилучили всі документи з офісу та окремі особисті речі, які належали заявнику і не мали жодного відношення до справи.

За таких обставин Європейський суд дійшов висновку, що втручання у право заявника на повагу до його житла не було здійснено «згідно із законом» і, таким чином, було порушення статті 8 Конвенції.

Стаття 46 Конвенції та статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» передбачає, що остаточне рішення Європейського суду передається Комітетові міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ), який здійснює нагляд за його виконанням.

Виконуючи свої наглядові функції КМ РЄ вимагає, щоб Уряд України повідомив про всі вжиті заходи загального характеру, здатні попередити виникнення нових порушень Конвенції у майбутньому. Запобігання повторенням порушення є обов'язковою умовою прийняття КМ РЄ рішення про завершення нагляду за виконанням рішення у зв'язку з повним його виконанням.

Враховуючи зазначене, з метою звітування КМ РЄ про виконання рішення Європейського суду у справі «Пантелеєнко проти України» **прошу у межах компетенції:**

- 1) довести висновки Європейського суду у вказаному рішенні до особового складу органів прокуратури та Національної поліції України;
- 2) повідомити, які заходи (проведення тренінгів/семінарів тощо) вживаються з метою недопущення порушення права на недоторканість житла чи іншого володіння особи при проведенні обшуків;
- 3) вказати, якими відомчими нормативно-правовими актами регулюється питання проведення обшуків (накази, розпорядження, інструкції тощо) та відповідальності за порушення порядку їх проведення;
- 4) надати статистичну інформацію щодо кількості скарг на порушення прав та свобод людини при проведенні обшуків житла чи іншого володіння особи, отриманих у період 2016 – I півріччя-2018 року, зазначивши результати розгляду таких скарг.

Запитувану інформацію прошу надати до 26 липня 2018 року на електронну адресу a.verner@minjust.gov.ua та надіслати поштою.

Заступник Міністра –
Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини

Іван ЛІЩИНА